



แนวทางการพัฒนาการป้องกันหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์
ของอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ในกรุงเทพมหานคร
Development Guidelines for the Protection of Forensic Evidence
by Emergency Medical Responders in Bangkok

ณิชา ชะเอม และ ปริญญา สีลานนท์*
คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

Nicha Cha-aim and Parinya Seelanan*
Faculty of Forensic Science, Royal Police Cadet Academy

Received: August 29, 2024 | Revised: November 12, 2024 | Accepted: November 21, 2024

บทความวิจัย (Research Article)

บทคัดย่อ

ในสถานการณ์ฉุกเฉิน การเก็บและรวบรวมหลักฐานในเหตุที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหัน รวมถึงเหตุที่มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิต ต้องคำนึงถึงการป้องกันพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เป็นสิ่งสำคัญอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ถือเป็นเจ้าหน้าที่ชุดแรกที่เข้าถึงสถานที่เกิดเหตุเพื่อทำการช่วยเหลือ การปฏิบัติงานควบคู่กับการป้องกันความเสียหายหรือสูญหายของพยานหลักฐานเป็นสิ่งจำเป็นในกระบวนการยุติธรรม งานวิจัยนี้ทำการศึกษาระดับความรู้และความคิดเห็นของอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ในกรุงเทพมหานคร โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภูมิหลังกับระดับความรู้และความคิดเห็น เพื่อวิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานด้านการแพทย์ฉุกเฉินร่วมกับการป้องกันพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ทำการวิจัยโดยใช้วิธีแบบผสมผสานผ่านการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ 136 คน และการสัมภาษณ์เชิงลึกหัวหน้าชุดและเจ้าหน้าที่ผู้มีประสบการณ์ 15 คน ผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับความรู้และความคิดเห็น กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในการป้องกันพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 79.41 แต่ยังคงขาดความเข้าใจในด้านการปฏิบัติจริง จากระดับความคิดเห็นที่ต้องการรับการฝึกอบรม (คะแนนเฉลี่ย 4.76) และการบรรจุเนื้อหาทางนิติวิทยาศาสตร์ในหลักสูตรฝึกอบรม (คะแนนเฉลี่ย 4.77) จากการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า แนวทางการพัฒนาการป้องกันพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์สามารถทำได้โดยการมุ่งเน้นการฝึกอบรมภาคปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติงาน จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานที่ครอบคลุมบทบาทและหน้าที่ของ

* Corresponding author, email: parinya.se@rpca.ac.th



อาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ในสถานการณ์ที่หลากหลาย รวมถึงปรับปรุงข้อกำหนดและเพิ่มเติมนโยบายการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เป็นรูปธรรม

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, การป้องกันที่เกิดเหตุ, พยานหลักฐานนิติวิทยาศาสตร์, อาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์, บริการการแพทย์ฉุกเฉิน

Abstract

In emergency situations, collecting and preserving evidence from sudden incidents, including those involving injuries and fatalities, requires attention to forensic evidence protection as a critical priority. Emergency medical responder are often the first responders at the scene, providing assistance while simultaneously safeguarding evidence, a necessary aspect of the justice process. This research examines the knowledge level and opinions of emergency medical responder in Bangkok, analyzing the correlation between background factors and both knowledge and opinion levels. The aim is to propose strategies for enhancing emergency medical practices alongside forensic evidence protection. The study employed a mixed-methods approach, gathering data through questionnaires from 136 emergency medical response and conducting in-depth interviews with 15 experienced team leaders and officers. The findings revealed that educational level correlates with knowledge and opinions. The participants displayed a high level of knowledge regarding forensic evidence preservation, with 79.41% indicating strong familiarity. However, there remains a gap in practical understanding, as shown by the high mean scores for the desire to receive training (4.76) and the inclusion of forensic content in training programs (4.77). Content analysis suggested that forensic evidence protection improvement can be achieved by focusing on practical training to develop operational skills, creating comprehensive operational guidelines covering emergency medical responder roles in various situations, as well as updating legal frameworks and adding policies for integration with relevant agencies in a tangible manner.

Keywords : Development guidelines, Crime Scene Protection, Forensic evidence, Emergency medical responders, Emergency Medical Services



ในปัจจุบันสถานการณ์ทางสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้วยความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งผลให้สังคมเกิดความเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะปัญหาทางอาชญากรรมที่มีการพัฒนารูปแบบที่ซับซ้อนมากขึ้น จากผลการสำรวจสถิติคดีอาญา คดีความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ ของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2566 พบว่าจังหวัดที่มีสถิติเยอะสุดคือ กรุงเทพมหานคร (National Statistical Office, 2023) และในส่วนของด้านการแพทย์ฉุกเฉิน รหัสอาการประเภทการบาดเจ็บ 21 ถึง 25 และจำนวนคนที่พบผู้เสียชีวิต ณ จุดเกิดเหตุ ซึ่งในกรุงเทพมหานคร ปี 2566 ก็ยังเป็นสถิติสูงสุดในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาอีกด้วย (Bangkok Emergency Medical Service Center, 2023) ซึ่งเกิดได้จากหลากหลายปัจจัย อย่างไรก็ตามกระบวนการยุติธรรมมีหน้าที่ในการนำตัวผู้กระทำผิดมารับโทษ ซึ่งในปัจจุบันได้มีการนำความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพื่อการพิสูจน์หลักฐาน (Saenkaewkas, 2021) พยานหลักฐานที่ได้จากวิธีการทางวิทยาศาสตร์เป็นพยานหลักฐานที่มีคุณค่า โดยพยานหลักฐานเหล่านั้นสามารถพบเจอได้ทั้งในสถานที่เกิดเหตุ ตัวผู้เสียหาย ตัวผู้ก่อเหตุ รวมถึงบริเวณที่เกี่ยวข้อง ตามหลักของโลคาร์ด ที่กล่าวว่า “เมื่อวัตถุสองสิ่งสัมผัสกันย่อมมีการแลกเปลี่ยนมวลสารซึ่งกันและกัน” เป็นหลักการที่ทำให้ตระหนักถึงความสำคัญของพยานหลักฐาน รวมถึงบุคคลแรกที่ไปถึง ในสถานที่เกิดเหตุ นอกจากเจ้าหน้าที่ตำรวจแล้วนั้น ยังมีผู้ปฏิบัติงานด้านฉุกเฉินการแพทย์ที่มักจะไปถึงสถานที่เกิดเหตุเป็นบุคคลแรกเพื่อทำการดูแลรักษาผู้บาดเจ็บ ซึ่งหนึ่งในผู้ปฏิบัติการนั้นคือ อาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ เนื่องจากประจำอยู่ในรถพยาบาลฉุกเฉินซึ่งมีจุดจอดกระจายตามพื้นที่เพื่อให้ได้รับการช่วยเหลืออย่างทันท่วงที ซึ่งเมื่อถึงที่เกิดเหตุผู้ปฏิบัติการจะให้ความสำคัญกับผู้บาดเจ็บเป็นอันดับแรก ทำให้บางครั้งอาจทำให้พยานหลักฐานสูญหายหรือเสียหายไป เพราะฉะนั้นนอกจากความรู้ด้านการดูแลรักษาผู้บาดเจ็บแล้วนั้นก็ควรมีความรู้ในการป้องกันพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ด้วยเพื่อให้หลักฐานสามารถนำไปใช้ในกระบวนการยุติธรรมได้และยังสามารถสนับสนุนงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาระดับความรู้ และความคิดเห็นของอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ในกรุงเทพมหานครที่มีต่อการป้องกันพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์
- 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภูมิหลังกับความรู้ และความคิดเห็นในการป้องกันพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ในกรุงเทพมหานคร
- 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนของกรปฏิบัติงานฉุกเฉินการแพทย์ร่วมกับการป้องกันพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ในกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรต้น
- ความรู้ ความคิดเห็น ปัจจัยภูมิหลัง - ความสัมพันธ์ของปัจจัยภูมิหลัง กับความรู้ และความคิดเห็นในการป้องกันหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

ตัวแปรตาม
แนวทางการพัฒนาการป้องกันพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์



ทบทวนวรรณกรรม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ทบทวนวรรณกรรม

1) **พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์** หมายถึง หลักฐานที่ได้จากการตรวจสอบ และวิเคราะห์โดยอาศัยความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการช่วยพิสูจน์ข้อเท็จจริงในกระบวนการยุติธรรม แต่ก่อนที่จะนำไปใช้นั้นจำเป็นต้องมีการเก็บพยานหลักฐานที่เหมาะสม เพื่อให้มีคุณค่าของการพิจารณา โดยหลักการของห้องโถงแห่งการครอบครองวัตถุพยานนั้น ประกอบไปด้วย 1) ต้องสามารถระบุแหล่งที่มาและอัตลักษณ์ของวัตถุพยานนั้นได้ 2) การบรรจุวัตถุพยานอย่างสมบูรณ์และมีความปลอดภัย ควรมีที่บ่อเพื่อป้องกันการปนเปื้อนหรือปลอมแปลงและมีระบบในการดูแลวัตถุพยานให้มีความปลอดภัยจนกว่าจะเสร็จสิ้นกระบวนการตรวจพิสูจน์วัตถุพยาน 3) ต้องทำการขนส่งอย่างระมัดระวังไม่ให้น้ำเสียหายหรือคงสภาพเดิมของวัตถุพยาน และ 4) ต้องมีเอกสารการส่งมอบไว้เป็นหลักฐาน โดยเอกสารต้องมีข้อมูลของการระบุแหล่งที่มาหรืออัตลักษณ์ของวัตถุพยานและรายละเอียดเพื่อบอกถึงว่าวัตถุพยานชิ้นนั้นมีการส่งมอบให้แก่ผู้ใด เวลาใด วัตถุพยานนั้นถูกดำเนินการอย่างไรบ้าง และเมื่อตรวจวิเคราะห์เสร็จแล้ว ถูกทำลายเมื่อใด และทำลายอย่างไร (Ministry of Public Health, 2020)

2) **ระบบการแพทย์ฉุกเฉิน** หมายถึง ระบบที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการทางการแพทย์อย่างเร่งด่วน และมีประสิทธิภาพแก่ผู้ป่วยฉุกเฉิน ตั้งแต่การรับแจ้งเหตุ การประเมินสถานการณ์ การส่งทีมแพทย์ หรือเจ้าหน้าที่ไปยังจุดเกิดเหตุ การให้การรักษายาบาลขั้นต้น และการนำส่งผู้ป่วยไปยังโรงพยาบาลที่เหมาะสม ระบบนี้มีความสำคัญในการลดอัตราการเสียชีวิต และความรุนแรงของการบาดเจ็บในกรณีที่มีอุบัติเหตุหรือเหตุฉุกเฉินทางการแพทย์ ซึ่งลักษณะการทำงาน จะเป็นขั้นตอนตาม Star of life ที่เป็นสัญลักษณ์สากลของการแพทย์ฉุกเฉิน รูปดาวหกแฉกสีฟ้าหรือสีน้ำเงิน มีไม้เท้ากัมพูพันอยู่ตรงกลาง (Rod of Asclepius) ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของการแพทย์ สัญลักษณ์นี้ถูกใช้ทั่วโลกเพื่อแสดงถึงระบบการแพทย์ฉุกเฉินและหน่วยงานที่ให้บริการฉุกเฉินทางการแพทย์ โดยแต่ละแฉกของดาวทั้งหก แสดงถึงขั้นตอนในกระบวนการบริการทางการแพทย์ (National Institute of Emergency Medicine, 2014)

กระบวนการให้บริการทางการแพทย์ ประกอบไปด้วย 1) การตรวจพบ คือ เมื่อมีเหตุการณ์หรือการเจ็บป่วยฉุกเฉินเกิดขึ้นจะได้รับการแจ้งเหตุจากประชาชน พลเมืองดี 2) การแจ้งเหตุ การแจ้งขอความช่วยเหลือ โดยผู้แจ้งเหตุจะโทรแจ้งเหตุไปยังหมายเลข 1669 ซึ่งเป็นหมายเลขแจ้งเหตุในระบบการแพทย์ฉุกเฉิน 3) การตอบสนอง เป็นการส่งชุดปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ไปยังเหตุการณ์อย่างเหมาะสม 4) การดูแลเบื้องต้นในสถานที่เกิดเหตุ 5) การดูแลผู้เจ็บป่วยระหว่างนำส่งไปโรงพยาบาลปลายทาง 6) การนำส่งผู้



เจ็บป่วยไปยังสถานพยาบาลที่เหมาะสม โดยในระบบการแพทย์ฉุกเฉินนั้น แบ่งหน่วยปฏิบัติการออกเป็น 2 หน่วย คือ หน่วยปฏิบัติการแพทย์ และหน่วยปฏิบัติการอำนวยการ (Emergency Medical Committee, 2019) และผู้ปฏิบัติการจำแนกเป็น 2 ประเภทหลัก คือ ผู้ปฏิบัติงานด้านฉุกเฉินการแพทย์ และผู้ปฏิบัติงานด้านวิชาการ (Emergency Medical Committee, 2020) โดยทั้ง 2 ผู้ปฏิบัติการ จำเป็นต้องเป็นกลุ่มวิชาชีพ ที่หมายถึง ผู้ประกอบวิชาชีพด้านการแพทย์ และการสาธารณสุขที่ประกอบวิชาชีพตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น หรือกลุ่มช่วยเหลือฉุกเฉินการแพทย์ที่แบ่งออกเป็น 6 ระดับ ได้แก่ อาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ พนักงานฉุกเฉินการแพทย์ พนักงานฉุกเฉินการแพทย์พิเศษ เจ้าพนักงานฉุกเฉินการแพทย์ เจ้าพนักงานฉุกเฉินการแพทย์ขั้นสูง และนักปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ (Emergency Medical Committee, 2023) โดยผู้ปฏิบัติการดังกล่าวจะออกปฏิบัติการไปกับชุดปฏิบัติการ ได้แก่ ชุดปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้น ระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง (National Institute for Emergency Medicine, 2014)

3) แนวคิด และทฤษฎี ในด้านความรู้ ความคิดเห็น และการพัฒนา

ในงานวิจัยนี้ด้านความรู้ได้นำทฤษฎีของ Bloom (1956) มาอ้างอิง โดยกล่าวว่า ความรู้เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ทุกระดับ โดยสามารถแบ่งได้หลายประเภท ตั้งแต่ความรู้พื้นฐานไปจนถึงการคิดวิเคราะห์ โดยในงานวิจัยนี้ได้อ้างอิงในส่วนของความรู้ความจำซึ่งถูกจัดอยู่ในลำดับแรกสุดของการเรียนรู้ ในส่วนของด้านความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกความคิดที่สะท้อนถึงความรู้สึกความเชื่อ และการตัดสินใจของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งแสดงออกมาโดยการพูด การเขียน ในทางที่ชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย การแสดงความคิดเห็นนี้อาจได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้คำว่า ความเห็น หมายถึง ข้อวินิจฉัยหรือความเชื่อที่แสดงออกตามที่เห็น รู้ หรือคิด ส่วนคำว่า คิดเห็น มีความหมายว่า เข้าใจ (Royal Institute, 2013)

ในการพัฒนา หมายถึง กระบวนการ วางแผน หรือวิธีการที่กำหนดขึ้นเพื่อปรับปรุงและส่งเสริมการเจริญเติบโตในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษาหรือบุคคล แนวทางนี้อาจรวมถึงนโยบาย กลยุทธ์ และการดำเนินการที่มุ่งเน้นการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่มีความยั่งยืนและส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองในระยะยาว

4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Huabbangyang and Kulnides (2021) ศึกษาเรื่อง การศึกษา และอุปสรรคในการรักษาวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ และสถานที่เกิดเหตุของนักปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ประเทศไทย ผลวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบเยอะที่สุด คือ การขาดความรู้ การศึกษา และฝึกอบรมด้านการรักษาวัตถุพยาน และสถานที่เกิดเหตุ และพบว่ายังไม่มีกฎหมายรองรับการเก็บวัตถุพยาน และสถานที่เกิดเหตุ ในส่วนของแนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อการพัฒนาการรักษาวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ และสถานที่เกิดเหตุ คือ การจัดทำแนวทางที่เป็นมาตรฐานในการรักษาวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ และสถานที่เกิดเหตุ

Saenkaewkas (2021) ศึกษาเรื่อง ความรู้ และความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในหน่วยบริการการแพทย์ฉุกเฉินของจังหวัดนนทบุรี เกี่ยวกับการรักษาสถานที่เกิดเหตุ และวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ขาดความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการสถานที่เกิดเหตุ

และการเก็บรักษาหลักฐาน ข้อเสนอแนะคือควรมีการจัดการฝึกอบรมเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มความตระหนักและทักษะที่จำเป็นอย่างถูกต้องในภาคสนามเพื่อป้องกันการสูญเสียข้อมูลที่สำคัญในการดำเนินคดีทางกฎหมาย

Tongtawee (2018) ศึกษาเรื่อง ความเข้าใจ และความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่กู้ภัยมูลนิธิพิทักษ์กาญจน์ต่อการป้องกันและรักษาพยานในสถานที่เกิดเหตุพบว่า ไม่มีเจ้าหน้าที่คนใดได้รับการอบรมหลักสูตรทางนิติวิทยาศาสตร์อย่างเป็นทางการ รวมถึงขาดแคลนบุคลากรในการให้ความรู้ และคำปรึกษา

Suwanchasri (2015) ศึกษาเรื่อง ความเข้าใจของพยาบาลห้องอุบัติเหตุ และฉุกเฉินโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าเกี่ยวกับหลักฐานทางนิติเวช และนิติวิทยาศาสตร์พบว่า ปัญหาที่พบเจอคือ ขาดแคลนบุคลากรในการให้ความรู้ และคำปรึกษา และอาสาสมัครที่นำส่งผู้ป่วยทำให้เกิดบาดแผลเพิ่มเติมทำให้หลักฐานสูญหายและถูกทำลายโดยคาดไม่ถึง ทางโรงพยาบาลควรจัดอบรมเพิ่มพูนความรู้ และเพิ่มทักษะทางนิติเวช และนิติวิทยาศาสตร์ของพยาบาลวิชาชีพ

Utta (2012) ศึกษาเรื่อง กระบวนการรักษาสถานที่เกิดเหตุ และการรักษาวัตถุพยานของเจ้าหน้าที่มูลนิธิในเขตจังหวัดชลบุรี พบว่าผลการวิจัยระบุถึงความสำคัญของการฝึกอบรมเพื่อให้เข้าใจในกระบวนการรักษาพยานหลักฐานอย่างถูกต้องในสถานที่เกิดเหตุ

ระเบียบวิธีวิจัย

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ อาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ในกรุงเทพมหานคร จากการสำรวจข้อมูลจากคลังข้อมูลการแพทย์ฉุกเฉินพบว่าทั้งหมด 205 คน ใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane (1967) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 136 คน และในส่วนของ การวิจัยเชิงคุณภาพ กำหนดคุณสมบัติการคัดเลือกจำนวน 15 คน ประกอบไปด้วย หัวหน้าทีมชุดปฏิบัติ หรือ เจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือตรวจพิสูจน์หลักฐาน หรือ อาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ที่ทำงานในกรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 5 ปี และมีประสบการณ์ในคดีหรือเคสที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วยคดีหรือผู้เสียชีวิตในที่เกิดเหตุ

2) การเก็บรวบรวมข้อมูล เริ่มจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ และกำหนดตัวแปรในการสร้างแบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและขอจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยแบบสอบถามความรู้ และความคิดเห็นถูกทดสอบด้วยการหาความเที่ยง (Reliability) ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.70 และ 0.77 ตามลำดับ หลังจากนั้นผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ไปยังกลุ่มตัวอย่างโดยเก็บข้อมูลในเดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2567 เมื่อเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญเมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนแล้วก็นำมาประมวลผลโดยใช้วิธีการทางสถิติในโปรแกรมสำเร็จรูป และสรุปผลต่อไป

3) เครื่องมือการวิจัย การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ข้อมูลส่วนบุคคล ความรู้ และความคิดเห็นในการป้องกันพยานหลักฐาน ตามลำดับ ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก



4) การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยเชิงปริมาณ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ช่วงความ ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด F-test และค่านัยสำคัญทางสถิติ ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1) ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง คือ เพศชาย อายุ 31-40 ปี วุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี มีประสบการณ์ออกเหตุ ดูแล นำส่งผู้ป่วยคดี และพบผู้เสียชีวิต ณ จุดเกิดเหตุ 1-5 ครั้ง และพบว่าไม่เคยเข้ารับการอบรมด้านนิติวิทยาศาสตร์

2) ความรู้ในการป้องกันพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความรู้อยู่ในระดับสูง กล่าวคือ คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 79.41 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.03 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.90 และในรายละเอียดพบว่าข้อที่ตอบถูกมากที่สุด คือ ข้อที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 99.26 และข้อที่ตอบผิดมากที่สุด คือข้อที่ 13 คิดเป็นร้อยละ 83.09

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความรู้ในการป้องกันพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

ความรู้ในการป้องกันพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์		ตอบถูก		ตอบผิด	
ลำดับ	รายการ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.	ก่อนเข้าไปยังสถานที่เกิดเหตุ ท่านจำเป็นต้องใส่อุปกรณ์ป้องกันบุคคล (PPE) เพื่อป้องกันเชื้อโรคและป้องกันพยานหลักฐานไม่ให้เกิดการปนเปื้อน	129	94.85	7	5.15
2.	เมื่ออยู่ในสถานที่เกิดเหตุควรระมัดระวังพฤติกรรมที่เป็นการเพิ่มหรือทำลายพยานหลักฐาน เช่น สูบบุหรี่ เคี้ยวหมากฝรั่ง รับประทานอาหาร ใช้มือเปล่าปิดประตู เปิดพัดลม ใช้ห้องน้ำ เป็นต้น	129	94.85	7	5.15
3.	ในสถานที่เกิดเหตุ ท่านสามารถถอดปลั๊ก เก็บสายไฟ ปิดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ได้เลย หากอุปกรณ์เหล่านั้นขัดขวางการทำงานของท่าน	86	63.24	50	36.76
4.	หากพบเจอสิ่งที่คุณคิดว่าเป็นพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุทั้งขนาดเล็กที่สามารถเคลื่อนย้ายได้ และขนาดใหญ่ที่ไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้ ท่านสามารถสัมผัสหรือหยิบจับสิ่งเหล่านั้นได้	116	85.29	20	14.71
5.	ในการปฐมพยาบาลเบื้องต้นนั้นอาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของพยานหลักฐาน ท่านควรทำการถ่ายรูปไว้ก่อนรักษาเสมอ	133	97.79	3	2.21
6.	ในขณะที่ปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้แก่ผู้บาดเจ็บ หากพบเจอบาดแผลควรบันทึกประเภท ลักษณะ ตำแหน่ง ขนาด วัสดุปกคลุม อย่างละเอียด ในใบบันทึกการปฏิบัติงานบริการการแพทย์ฉุกเฉินตามระดับปฏิบัติการนั้น	135	99.26	1	0.74
7.	ในขณะที่ทีมกำลังปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้แก่ผู้บาดเจ็บอยู่นั้น ท่านได้สอบถามข้อมูลจากญาติเพื่อประโยชน์ของการรักษา แต่ท่านลืมนำกระดาษมาเพื่อจดบันทึก ซึ่งในบริเวณใกล้เคียงมีสมุดอยู่ 1 เล่ม ท่านสามารถฉีกกระดาษหน้าถัดไปที่ไม่มีการเขียนออกมาได้เลย	76	55.88	60	44.12



ความรู้ในการป้องกันพยานหลักฐาน ทางนิติวิทยาศาสตร์		ตอบถูก		ตอบผิด	
ลำดับ	รายการ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
8.	ในสถานที่เกิดเหตุ หากท่านพบเจอเข็มและกระบอกฉีดยาที่มีของเหลวบรรจุอยู่ ท่านสามารถเก็บเข็มทิ้ง และนำของเหลวในกระบอกสุบนั้นทิ้งในขยะติดเชื้อได้เลย เพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากเข็มฉีดยา	110	80.88	26	19.12
9.	ในขณะที่ท่านกำลังปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้แก่ผู้ต้องสงสัย ในขณะที่ผู้ต้องสงสัยขอไปเปิดคอมพิวเตอร์เพื่อนำหลักฐานมายืนยันกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในกรณีนี้ท่านสามารถอนุญาตให้เปิดได้เลย	115	84.56	21	15.44
10.	ในขณะที่ท่านกำลังปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้แก่ผู้บาดเจ็บที่มีเศษกระจกปักคาอยู่บริเวณแผล ท่านสามารถคีบเศษกระจกนั้นออกและทิ้งลงในขยะติดเชื้อได้เลย	105	77.21	31	22.79
11.	กรณีคืออุบัติเหตุ ผู้บาดเจ็บถูกชนแล้วหนี ท่านทำการปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้แก่ผู้บาดเจ็บ พบว่าบริเวณปากแผลและบริเวณโดยรอบ พบการถลอกของสีรถ ท่านสันนิษฐานว่าเป็นอาจเป็นสีของรถที่ชน ท่านทำการถ่ายรูป และแจ้งกับทางเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยทันที	133	97.79	3	2.21
12.	กรณีผู้บาดเจ็บถูกข่มขืน มีความจำเป็นที่จะต้องนำตัวส่งโรงพยาบาล ในระหว่างนั้นท่านสามารถปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้ได้ แต่ไม่ให้ผู้บาดเจ็บเปลี่ยนเสื้อผ้า อาบน้ำ บ้วนปาก รวมถึงไม่ทำความสะอาดหรือตัดเล็บ	129	94.85	7	5.15
13.	กรณีพบผู้บาดเจ็บมีคราบเลือดจำนวนมากบริเวณลำตัวด้านขวา พบไม่มีลักษณะสันเหลี่ยม และมีดที่มีคราบเลือดเปื้อนอยู่ ห่างออกไป 1 เมตร ท่านสันนิษฐานว่าเป็นเหตุการณ์ถูกทำร้าย นอกจากการปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้แก่ผู้บาดเจ็บแล้วนั้น ท่านจำเป็นที่จะต้องเก็บไม้ และมีดที่พบเพื่อป้องกันไม่ให้อาวุธสูญหายหรือเสียหาย	23	16.91	113	83.09
14.	ขณะที่ปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้แก่ผู้บาดเจ็บ ท่านพบว่าบาดแผลอยู่ใต้ร่มผ้า จำเป็นที่จะต้องตัดผ้าเพื่อทำการรักษา ในขณะที่ท่านได้สังเกตเห็นคราบเลือดและคราบขาวบริเวณผ้าที่จะทำการตัด ในกรณีนี้ให้ท่านแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยทันที และหลีกเลี่ยงการตัดบริเวณนั้น	118	86.76	18	13.24
15.	คดีอุบัติเหตุจากรถ รอยไถล รอยเบรก รอยหยดของน้ำมันเครื่อง ล้วนเป็นพยานหลักฐานสำคัญที่ต้องทำการป้องกันรักษาไว้	130	95.59	6	4.41
16.	ในคดีที่มีการใช้อาวุธปืน นอกจากเขม่าปืนจากมือแล้วนั้น ท่านจำเป็นที่จะต้องระมัดระวังเขม่าดินปืนจากเสื้อผ้าเช่นกัน	128	94.12	8	5.88
17.	กรณีคือการทำร้ายร่างกาย หากพบเจออาวุธ กองเลือด แก้วน้ำ ในที่เกิดเหตุ สิ่งเหล่านั้นล้วนเป็นพยานหลักฐานชิ้นสำคัญ มีความจำเป็นที่จะต้องป้องกันรักษาไว้	133	97.79	3	2.21
18.	ท่านได้รับแจ้งเหตุจากพลเมืองดี พบผู้บาดเจ็บหมดสติ พบกองเลือดเป็นจำนวนมากข้างผู้บาดเจ็บพบปืน 1 กระบอก ไม่พบผู้ต้องสงสัย เมื่อท่านไปถึงสถานที่เกิดเหตุพบว่าผู้บาดเจ็บเสียชีวิตระยะหนึ่งแล้ว ท่านสามารถทำการเคลื่อนย้ายศพได้ทันทีเพื่ออนามัยแก่ประชาชน	123	90.44	13	9.56
19.	กรณีพบศพนอนหงายอยู่บนเตียง พบคราบเลือดจำนวนมากที่หัวเตียงและผนังห้องที่ติดกับเตียง พบอาวุธปืนอยู่ใกล้กับมือขวาศพ พบกระสุนปืนตกอยู่บนพื้นด้านซ้ายของเตียง สันนิษฐานได้ว่าเป็นเหตุยิงตัวตาย ในเหตุการณ์นี้ท่านต้องมีการระมัดระวังในเรื่องเขม่าปืนที่มีือศพและที่บาดแผล รวมถึงระมัดระวังตำแหน่งและการปนเปื้อนของอาวุธและกระสุนปืนที่ตกอยู่	134	98.53	2	1.47
20.	ในกรณีที่ผู้บาดเจ็บมีอาการบาดเจ็บจำเป็นที่จะต้องนำส่งไปยังโรงพยาบาลเพื่อรักษาต่อ ท่านควรสอบถามทางเจ้าหน้าที่ตำรวจในการติดตามควบคุมไปกับรถพยาบาลด้วยเสมอ	131	96.32	5	3.68



ความรู้ในการป้องกันพยานหลักฐาน ทางนิติวิทยาศาสตร์		ตอบถูก		ตอบผิด	
ลำดับ	รายการ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	เพื่อป้องกันการทำลายพยานหลักฐาน และร่วมบันทึกหลักฐาน ในกรณีที่ถูกบาดเจ็บให้ การที่เป็นประโยชน์				

3) ความคิดเห็นในการป้องกันพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.31

ตารางที่ 2 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นในการป้องกันพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

ลำดับ	ข้อความถาม	5 เห็นด้วย อย่างยิ่ง	4 เห็นด้วย	3 ไม่แน่ใจ	2 ไม่เห็น ด้วย	1 ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง	\bar{x}	S.D.
1.	หลักสูตรฝึกอบรม สาขาอาสาศาสตร์ ฉุกเฉินการแพทย์ควรมีการบรรจุ เนื้อหาทางนิติวิทยาศาสตร์ด้านการ ป้องกันพยานหลักฐานอย่าง เหมาะสม	106 (77.94%)	29 (21.32%)	1 (0.74%)	0 (0%)	0 (0%)	4.77	0.44
2.	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัด อบรมหรือสัมมนาในส่วนของความรู้ ด้านการป้องกันพยานหลักฐานทาง นิติวิทยาศาสตร์เป็นประจำทุกปี	105 (77.21%)	29 (21.32%)	2 (1.47%)	0 (0%)	0 (0%)	4.76	0.46
3.	ในสถานที่เกิดเหตุ การทำงานด้าน ฉุกเฉินการแพทย์ และการทำงาน ด้านนิติวิทยาศาสตร์ ควรทำงาน ควบคู่กัน	95 (69.85%)	30 (22.06%)	8 (5.88%)	2 (1.47%)	1 (0.74%)	4.59	0.74
4.	การป้องกันพยานหลักฐานทางนิติ วิทยาศาสตร์ไม่อยู่ในความ รับผิดชอบในการปฏิบัติงานทางด้าน ฉุกเฉินการแพทย์	35 (25.74%)	28 (20.59%)	27 (19.85%)	36 (26.47%)	10 (7.35%)	3.31	1.31
5.	ปัจจุบันมีแนวทางการปฏิบัติงาน ด้านฉุกเฉินการแพทย์ร่วมกับการ ป้องกันพยานหลักฐานทางนิติ วิทยาศาสตร์สำหรับอาสาศาสตร์ ฉุกเฉินการแพทย์อย่างเหมาะสม	52 (38.24%)	55 (40.44%)	23 (16.91%)	2 (1.47%)	4 (2.94%)	4.10	0.93
6.	ในปัจจุบันงบประมาณในการ สนับสนุนในส่วนของหลักสูตร ด้านการป้องกันพยานหลักฐานมี อย่างเหมาะสม	41 (30.15%)	36 (26.47%)	37 (27.21%)	9 (6.62%)	13 (9.56%)	3.61	1.25



ลำดับ	ข้อความถาม	5 เห็นด้วย อย่างยิ่ง	4 เห็นด้วย	3 ไม่แน่ใจ	2 ไม่เห็น ด้วย	1 ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง	\bar{x}	S.D.
7.	ในปัจจุบันมีกฎหมายรับรองในการทำงานด้านฉุกเฉินการแพทย์ร่วมกับนิติวิทยาศาสตร์อย่างชัดเจน	49 (36.03%)	35 (25.74%)	37 (27.21%)	11 (8.09%)	4 (2.94%)	3.84	1.10
8.	ท่านมั่นใจว่าในขณะที่ท่านทำการปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้แก่ผู้เจ็บป่วยฉุกเฉินนั้น ท่านสามารถป้องกันพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ไม่ให้เสียหายและสูญหายได้	55 (40.44%)	56 (41.18%)	22 (16.18%)	2 (1.47%)	1 (0.74%)	4.19	0.81
9.	ในสถานที่เกิดเหตุ หรือในคดีอาชญากรรม นอกจากการมุ่งเน้นดูแลรักษาผู้เจ็บป่วยฉุกเฉินแล้วนั้น เราจำเป็นต้องมีความรู้การป้องกันพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ร่วมด้วย	89 (65.44%)	40 (29.41%)	7 (5.15%)	0 (0%)	0 (0%)	4.60	0.59
10.	รับทราบและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดกับคำกล่าว “การเก็บหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เป็นหน้าที่หลักของเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานไม่ใช่อาสาสมัครเว้นแต่จะพบหลักฐานที่ติดมากับผู้ป่วยคดีในตอนตรวจร่างกายและรักษา”	74 (54.41%)	52 (38.24%)	6 (4.41%)	3 (2.21%)	1 (0.74%)	4.42	0.76

4) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภูมิหลัง กับความรู้และความคิดเห็นในการป้องกันพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ในปัจจัยภูมิหลังกับความรู้ พบว่ามีเพียงระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในส่วนปัจจัยภูมิหลังกับความคิดเห็นสรุปผลได้ว่า การฝึกอบรมยังคงมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานในสถานการณ์ฉุกเฉิน อย่างไรก็ตาม การสนับสนุนด้านงบประมาณ และกฎหมายยังคงเป็นประเด็นสำคัญที่ควรได้รับการส่งเสริม และพัฒนาเพิ่มเติม

5) การสัมภาษณ์เชิงลึกในแนวทางการพัฒนาการป้องกันพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

5.1) บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ในส่วนของ การป้องกันพยานหลักฐานมีขั้นตอนหรือแนวทางอย่างไร รวมถึงมีกฎหมายรองรับในการปฏิบัติงานหรือไม่ อย่างไร



จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้สัมภาษณ์ต่างความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ในปัจจุบันบทบาทหน้าที่ในส่วนของ การปฏิบัติการด้านฉุกเฉินการแพทย์ร่วมกับการป้องกันพยานหลักฐานนั้นยังไม่มีขั้นตอน แนวทางปฏิบัติตน รวมถึงตัวข้อกำหนด

5.2) การปฏิบัติงานของอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ส่งผลต่อพยานหลักฐานหรือไม่ อย่างไร และ ปัจจัยใดที่ทำให้ส่งผล รวมถึงมีการแก้ไขหรือจัดการกับปัจจัยนั้นหรือไม่อย่างไร

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้สัมภาษณ์ต่างความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า มนุษย์เป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่ส่งผลให้ พยานหลักฐานเกิดความเสียหาย ซึ่งอาจจะเกิดจากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ รวมถึงการขาดความรู้ แน่ใจว่า อาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ก็เป็นส่วนหนึ่งจากการเข้าไปดูแลรักษาผู้บาดเจ็บ ในส่วนของ การแก้ไขนั้นควรมีการอบรมให้ความรู้ ในส่วนของอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์อาจจะมีการฝึกอบรมกับทางด้านนิติ วิทยาศาสตร์โดยตรง ในส่วนของประชาชนควรมีการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อให้ประชาชน ได้รับรู้ในส่วนของข้อที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติ

5.3) ควรมีแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานด้านฉุกเฉินการแพทย์ร่วมกับด้านนิติวิทยาศาสตร์ใน อาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์อย่างไร เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้สัมภาษณ์ต่างความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ควรสร้างชุดความรู้ความเข้าใจให้แก่ อาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์โดยจัดทำกรอบ และควรแบ่งออกเป็นแต่ละสถานการณ์ ซึ่งการฝึกอบรมนี้ ควรจัดทำโดยเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อที่จะได้ความรู้ที่ตรงประเด็น และถูกต้อง สามารถนำไปปฏิบัติงานได้ถูกต้องตามหลักวิชาการ

อภิปรายผล

ประเด็นที่ 1 จากการวิจัยพบว่าปัจจัยภูมิหลังด้านการศึกษาเป็นปัจจัยเดียวที่มีความสัมพันธ์อย่างมี นัยสำคัญกับระดับความรู้ ซึ่งอาจเกิดจาก ผู้ที่มีการศึกษาสูงมีโอกาสได้รับข้อมูล และความรู้ที่ลึกซึ้งกว่า ทั้ง ในการฝึกอบรม และการพัฒนาทักษะ และในส่วนของปัจจัยภูมิหลังกับความคิดเห็น พบว่าระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นในบางประเด็น นอกจากนี้ยังพบว่า ด้านงบประมาณในการฝึกอบรมก็มี ความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาเช่นกัน สะท้อนให้เห็นว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงมีความเข้าใจในกระบวนการ ทำงาน และความจำเป็นของการมีงบประมาณสนับสนุน รวมถึงการฝึกอบรมก็มีความสัมพันธ์กับความ คิดเห็นโดยเฉพาะในประเด็นการทำงานร่วมกันระหว่างทีมฉุกเฉินการแพทย์และนิติวิทยาศาสตร์

ประเด็นที่ 2 ในส่วนความรู้ และความคิดเห็น ด้านความรู้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ใน ระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 79.41 โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานเบื้องต้นซึ่งมีการตอบถูกเกิน 90% ในหลายคำถาม แต่ในข้อที่เป็นสถานการณ์เฉพาะยังคงมีความเข้าใจผิดพลาดอยู่ซึ่งสาเหตุอาจมาจากการขาดการฝึกอบรมในบางด้านหรือจากการที่ไม่ได้รับการฝึกฝนอย่างเพียงพอในสถานการณ์ที่เฉพาะ ใน ส่วนของความคิดเห็นพบว่าส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งในประเด็นที่เกี่ยวกับความ จำเป็นของการจัดอบรม และสัมมนาด้านนิติวิทยาศาสตร์เป็นประจำทุกปี รวมถึงการทำงานร่วมกันระหว่าง

ทีมแพทย์ฉุกเฉินและทีมพิสูจน์หลักฐานในสถานที่เกิดเหตุ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดว่าควรมีความรู้ในการป้องกันพยานหลักฐานเพิ่มเติมเพื่อให้การช่วยเหลือถูกต้องตามหลักวิชาการ

จากข้อมูลข้างต้นในด้านความรู้ และความคิดเห็นจะพบว่าเกิดความขัดแย้งกัน กล่าวคือ อาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ต่างก็มีความรู้ในระดับสูง แต่พบว่ามีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในข้อการจัดการอบรมหรือสัมมนาด้านนี้ทุกปี คะแนนเฉลี่ย 4.76 และในข้อ ควรมีการบรรจุเนื้อหาทางนิติวิทยาศาสตร์ในหลักสูตรฯ คะแนนเฉลี่ย 4.77 ซึ่งสรุปได้ว่าถึงแม้ว่าจะมีความรู้เชิงทฤษฎีในการป้องกันพยานหลักฐานแล้วนั้น แต่คงยังขาดทักษะในส่วนของปฏิบัติ เพราะฉะนั้นควรจะมีการฝึกอบรมขณะปฏิบัติงาน (on the job training) เพื่อพัฒนาความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงานควบคู่กัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Laoleerat (1987) ที่กล่าวว่า “การฝึกอบรมขณะปฏิบัติงาน (on the job training) เป็นการพัฒนาด้านเทคนิคการทำงาน ได้รับความชำนาญจากการฝึกปฏิบัติ รวมทั้งอาจได้รับการถ่ายทอดแนวความคิด ปรัชญา หรือวัตถุประสงค์ และเป้าหมายการทำงานไปพร้อม ๆ ไปด้วยการปฏิบัติงาน”

ประเด็นที่ 3 จากแบบสอบถามความรู้ ความคิดเห็น และการสัมภาษณ์เชิงลึก ในกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญนั้นต่างก็มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าในประเด็น ดังนี้ ในกรณีพบผู้บาดเจ็บ อาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์จะมีหน้าที่ประเมิน และดูแลรักษาผู้บาดเจ็บ ซึ่งสอดคล้องกับ Emergency Medical Committee (2022) ที่กล่าวว่า “อาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์นั้นมีหน้าที่มุ่งเน้นในการปฐมพยาบาลและช่วยปฏิบัติการแพทย์ขั้นพื้นฐานเพื่อช่วยชีวิตผู้ป่วยฉุกเฉิน รวมถึงการลำเลียงตามคำสั่งทางการแพทย์” ในส่วนของการพบผู้เสียชีวิตนั้นเราไม่มีสิทธิเข้าไปยังสถานที่เกิดเหตุ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กล่าวว่า “เมื่อเราเจอเหตุเป็นทีมแรก หากมีผู้เสียชีวิต อาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์จะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าไปยุ่งในสถานที่เกิดเหตุ จะเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ” ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Kerdvichai (2003) ซึ่งกล่าวไว้ว่า “ในกรณีที่พบศพในที่เกิดเหตุควรรักษาสภาพเดิมของศพไว้ไม่เคลื่อนย้าย และสามารถแนะนำญาติเกี่ยวกับการรักษาสภาพเดิมของศพจนกว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจ และผู้มีหน้าที่ในการดำเนินจะมาถึง” และสอดคล้องกับแนวคิดของ Engsombun (2008) ซึ่งกล่าวว่า “อย่าแตะต้องเคลื่อนย้ายหรือรื้อค้นทรัพย์สินใดๆ ให้รอจนกระทั่งเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญไปทำการตรวจเก็บพยานหลักฐานเสร็จสิ้นก่อน”

จากข้อมูลข้างต้นนั้นเป็นขั้นตอนด้านการปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีความชัดเจนและเป็นแบบแผนทำให้มีความเข้าใจ และปฏิบัติตามได้อย่างดี ตามที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กล่าวว่า “ในเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะของอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ อาสาสมัครจะทำได้ดี เพราะเขามีความรู้ความเข้าใจ เขาถูกสอนมาให้ทำอะไร แต่ปัญหาก็คือความรู้ความเข้าใจทางนิติวิทยาศาสตร์” กล่าวคือ ในปัจจุบันการปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ร่วมกับด้านการป้องกันพยานหลักฐานนั้นยังไม่มีขั้นตอน แนวทางการปฏิบัติงาน รวมถึงในด้านของกฎหมาย

จากการวิเคราะห์ ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ การขาดความรู้ความเข้าใจ ซึ่งควรได้รับการแก้ไข โดยในแนวทางการจัดการ และการพัฒนาการกับปัญหาดังกล่าวนั้น คือ การจัดฝึกอบรมทั้งภาคบรรยาย และปฏิบัติที่มากขึ้น และบ่อยครั้งขึ้น จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้กล่าวว่า “แนวทางการพัฒนาคือ การให้การฝึกอบรมแก่อาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ร่วมกับทางพิสูจน์หลักฐานด้วย..จะได้อยู่ในส่วนของ



ปฏิบัติงานมากขึ้นว่าลักษณะเหตุที่เกิดขึ้นควรจะทำอย่างไร จะได้เพิ่มความรู้ความเข้าใจในการทำงานมากขึ้น...” รวมถึงควรมีการบรรจุเนื้อหาลงในหลักสูตรฯ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้กล่าวว่า “...ส่วนใหญ่อาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ทุกคนจะทำงานประจำ เป็นไปได้ไหมถ้าทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดให้ตรงกับวันหยุดหรือว่าเพิ่มทักษะเข้าไปในหลักสูตรฯที่เรียนเลย” อีกทั้งยังควรมีการจัดทำแนวทางการปฏิบัติงาน และข้อกฎหมายร่วมกัน จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กล่าวว่า “...ข้อเสนอแนะของเรามีข้อเดียวเลยคือ การจัดการองค์ความรู้ สร้างชุดความรู้ขึ้นมาหนึ่งชุดแล้วก็นำชุดความรู้นั้นไปถ่ายทอดให้กับอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ครับ เป็นชุดความรู้ที่มีมาตรฐานแบบเดียวกันเพื่อให้เกิดการนำไปใช้ร่วมกันอย่างมีมาตรฐาน...”

ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์ข้างต้นสอดคล้องกับการศึกษาของ Huabbangyang and Kulnides (2021) ที่กล่าวว่า “ปัญหาที่พบเยอะที่สุด คือขาดความรู้ การศึกษา และฝึกอบรมด้านการรักษาวัตถุพยานและสถานที่เกิดเหตุ และพบว่ายังไม่มีกฎหมายรองรับการเก็บวัตถุพยานและสถานที่เกิดเหตุ ในส่วนของแนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อการพัฒนาการรักษาวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์และสถานที่เกิดเหตุ คือการจัดทำแนวทางที่เป็นมาตรฐานในการรักษาวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์และสถานที่เกิดเหตุ” และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Saenkaewkas (2021) ที่กล่าวว่า “เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจที่เพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการสถานที่เกิดเหตุและการเก็บรักษาหลักฐาน การวิจัยแนะนำว่าควรมีการจัดการฝึกอบรมเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มความตระหนักและทักษะที่จำเป็นในการดูแลหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์อย่างถูกต้องในภาคสนาม เพื่อป้องกันการสูญเสียข้อมูลที่สำคัญในการดำเนินคดีทางกฎหมาย”

บทสรุป

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 31-40 ปี วุฒิการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา มีประสบการณ์การปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี มีประสบการณ์ออกเหตุ ดูแล นำส่งผู้ป่วยคดี พบผู้เสียชีวิต จุดเกิดเหตุอยู่ในระหว่าง 1-5 ครั้ง และไม่เคยเข้ารับการอบรมด้านนิติวิทยาศาสตร์ จากการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในระดับสูง และกลุ่มตัวอย่างกับผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึก มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าพยานหลักฐานที่มีการเสียหายเกิดจากการที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจในด้านการปฏิบัติมากพอ เพราะฉะนั้นการแก้ไขปัญหา คือ การจัดอบรมทั้งภาคบรรยาย และภาคปฏิบัติ รวมถึงจัดทำข้อกฎหมายและแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกัน รวมถึงบรรจุหัวข้อการป้องกันพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ลงในหลักสูตรฯ เพื่อให้เป็นรูปแบบ และมาตรฐานเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

1) ควรมีการบรรจุหัวข้อการป้องกันพยานหลักฐานลงในหลักสูตรการอบรมอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ เนื่องจากเนื้อหาในส่วนนี้ค่อนข้างมีความสำคัญกับบุคคลแรกที่ไปถึงที่เกิดเหตุ ซึ่งมักจะเป็นอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ เพื่อที่จะให้อาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์นั้นได้ปฏิบัติถูกต้องตามหลักวิชาการ



รวมถึงอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์นั้นอาจจะมีข้อจำกัดในส่วนของเวลา เนื่องจากการทำงานประจำอาจจะทำให้ไม่สามารถไปอบรมเพิ่มเติมได้ การบรรจุลงในหลักสูตรจึงเป็นตัวเลือกที่ดี

2) การฝึกอบรมด้านนิติวิทยาศาสตร์ ควรมีการจัดทำระหว่างทางสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินและสำนักงานตำรวจแห่งชาติในหน่วยงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ส่วนของการป้องกันพยานหลักฐานอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งการอบรมควรแบ่งเป็นระดับอ้างอิงตามระดับความรู้และประสบการณ์ของผู้เข้ารับการอบรม เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความแตกต่างด้านความรู้พื้นฐานและปัจจัยภูมิหลัง ซึ่งในการจัดอบรมควรมีทั้งรูปแบบ On-site และ Online เพื่อเป็นตัวเลือกสำหรับอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ที่มีงานประจำ เพื่อความสะดวก และความยืดหยุ่นในการเข้าร่วมอบรมได้ทุกที่ทุกเวลา

3) ควรจัดทำคู่มือปฏิบัติงานที่ชัดเจนเกี่ยวกับการป้องกันพยานหลักฐานสำหรับอาสาสมัครฉุกเฉินการแพทย์ โดยระบุขั้นตอน และแนวทางการปฏิบัติในสถานการณ์ต่าง ๆ รวมถึงบทบาท หน้าที่ ขั้นตอนการป้องกันพยานหลักฐาน และการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4) การปรับปรุงกฎหมายและระเบียบปฏิบัติ ควรคำนึงถึงข้อบังคับในปัจจุบันข้อเสนอแนะจากผู้ปฏิบัติงานและแนวทางสากลที่เป็นมาตรฐาน เช่น การทบทวน และปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การกำหนดระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจนเพื่อป้องกันการทำลายพยานหลักฐานโดยไม่ได้ตั้งใจ

เอกสารอ้างอิง

- Bangkok Emergency Medical Service Center (Erawan Center), Medical Department, Bangkok Metropolitan Administration. (2023). *Statistics on emergency medical services* [Unpublished document].
- Bloom, B. S. (1956). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals*. United States of America: David McKay Company.
- Emergency Medical Committee. (2019). *Announcement of the types, levels, powers, duties, responsibilities, and limitations of emergency operations units, B.E. 2562* (Vol. 136, Special Issue 58 Ng, pp. 2-11). *Government Gazette*.
- Emergency Medical Committee. (2020). *Regulation on defining practitioners, organization accreditation, and training programs, and issuing certificates or insignia for graduates, B.E. 2563* (Vol. 137, Special Issue 96 Ng, p. 20). *Government Gazette*.
- Emergency Medical Committee. (2022). *Standards for Emergency Medical Qualifications (MEC 1), B.E. 2565* (Vol. 139, Special Issue 106 Ng, pp. 5-6). *Government Gazette*.
- Emergency Medical Committee. (2023). *Announcement on types, levels, powers, duties, responsibilities, or limitations of practitioners in emergency operations under medical orders or direction, B.E. 2566* (Vol. 140, Special Issue 165 Ng, pp. 43-44). *Government Gazette*.



- Engsombun, S. (2008). *Preliminary crime scene investigation*. Nakhon Pathom: Royal Police Cadet Academy.
- Huabbangyang, T., & Kulnides, N. (2021). *Study of the problems and obstacles in forensic evidence preservation and crime scene management among Thai emergency medical practitioners*. The 9th Suan Sunandha National Academic Conference. Suan Sunandha Rajabhat University.
- Kerdvichai, N. (2003). *Civil and criminal procedure code*. Nakhon Pathom: Nitnai.
- Laoleerat, T. (1987). *Human resource development in public sector personnel management*. Bangkok: Victory Powerpoint.
- Ministry of Public Health. (2020). *Evidence management manual* (1st ed.). Bangkok.
- National Institute for Emergency Medicine. (2014). *Emergency medical system of local government organizations*. Nonthaburi: National Institute for Emergency Medicine.
- National Statistical Office. (2023). *Statistics on criminal cases involving life, body, and sexual offenses categorized by type of offense by province, 2017 – 2023*. Retrieved from <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/09.aspx>.
- Royal Institute. (2013). *Dictionary of the Royal Institute, B.E. 2554* (1st ed.). Bangkok: Royal Institute.
- Saenkaewkas, S. (2021). *Knowledge and understanding of crime scene preservation and forensic evidence among emergency medical service personnel in Nonthaburi Province*. *Journal of Criminology and Forensic Science, Royal Police Cadet Academy*, 7(1), 1-14.
- Suwanchasri, P. (2015). *Understanding of forensic and medical evidence by professional nurses in the emergency department of Phramongkutklo Hospital* (Master's thesis). Silpakorn University, Nakhon Pathom.
- Tongtawee, J. (2018). *Understanding and opinions of Pitakkarn Foundation rescue officers on protection and preservation of physical evidence at crime scenes* (Master's thesis). Silpakorn University, Nakhon Pathom.
- Utta, T. (2012). *The study of the process of preserving crime scenes and forensic evidence by foundation personnel in Chonburi Province* (Master's thesis). Silpakorn University, Nakhon Pathom.